

Yuval Noah Harari

David Vandermeulen • Daniel Casanave

Sapiens

O istorie grafică

***

Stăpânii istoriei

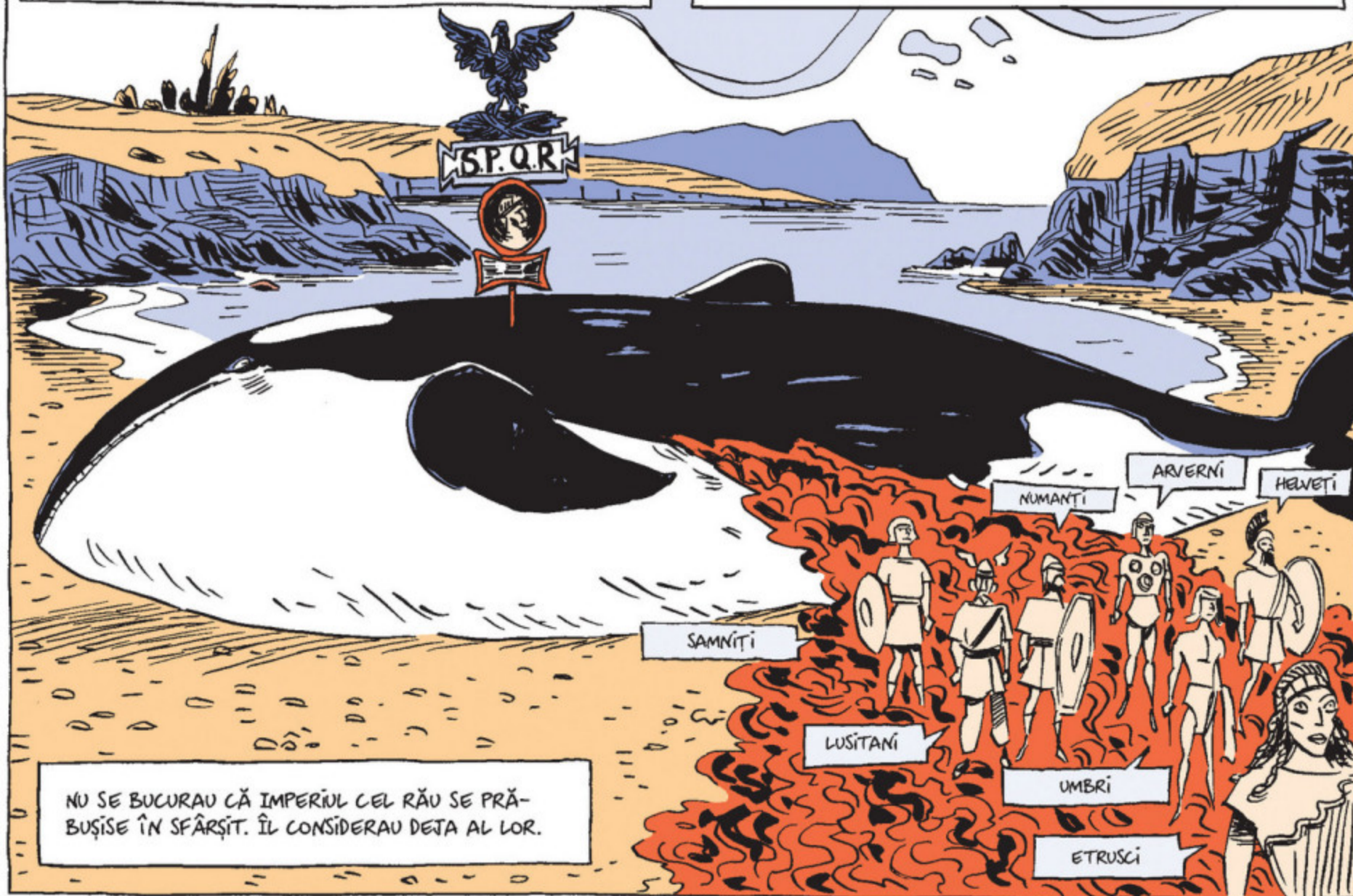
Traducere de Ioana Avădănei

POLIROM
2025

ÎN SECOLUL AL V-LEA D.H.R., CÂND IMPERIUL ROMAN DE APUS S-A PRĂBUȘIT ÎN FAȚA TRIBURILOR GERMANICE INVADATOARE, SUTELE DE POPOARE CUCERITE DE ROMANI DE-A LUNGUL SECOLELOR - PRECUM NUMANȚII - NU AU APĂRUT DEODATĂ DIN BURTA IMPERIULUI...

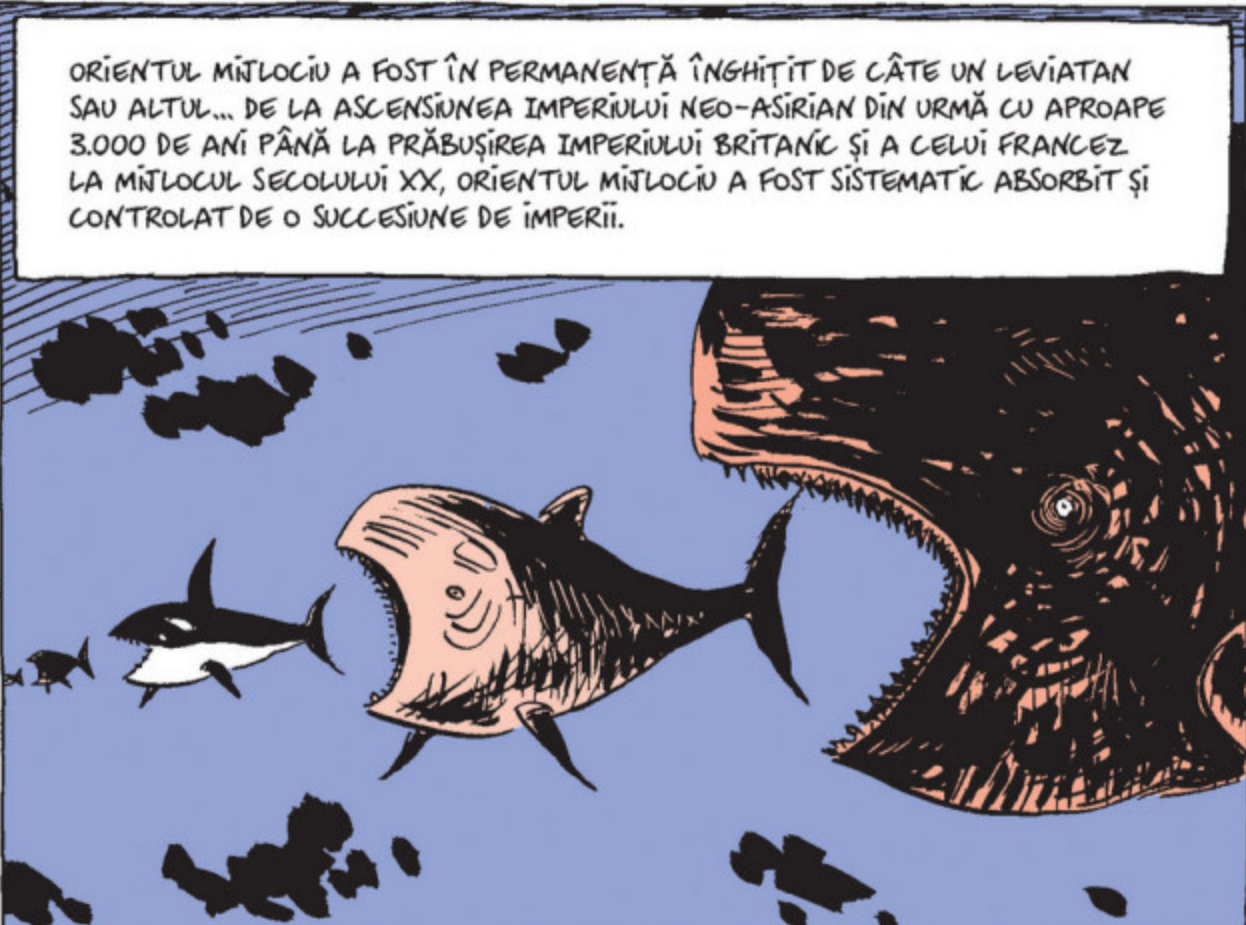
NU MAI RĂMĂSESE MARE LUCRU DIN ELE. DESCENDENȚII BIOLOGICI AI ACESTOR OAMENI CARE VORBEAU ODINIOARĂ LIMBILE LOR, VENERAU ZEII LOR ȘI ÎSTORISEAU MITURILE LOR ACUM VORBEAU, VENERAU ȘI GÂNDEAU CA ROMANII. DEVENISERĂ ROMANI.

NU SE BUCURAU CĂ IMPERIUL CEL RĂU SE PRĂBUȘISE ÎN SFÂRȘIT. ÎL CONSIDERAU DEJA AL LOR.

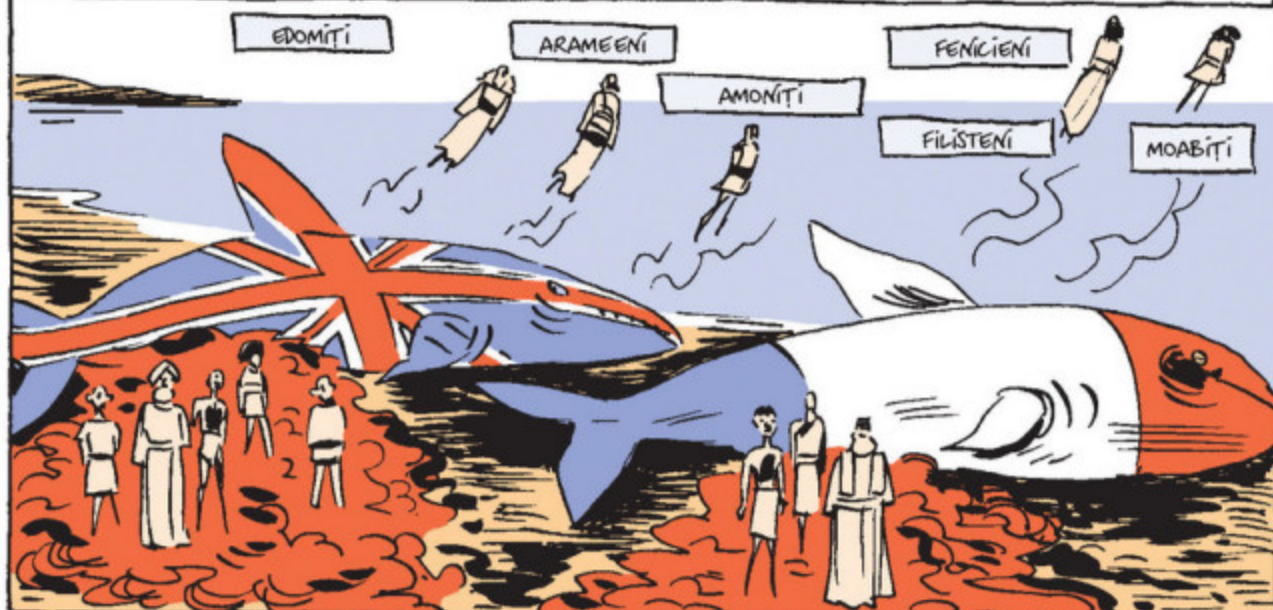

CÂND UN IMPERIU SE PRĂBUȘEȘTE, POPOARELE SUBUGATE NU OBTÎN ÎNTOTDEAUNA ÎNDEPENDENȚA. ADESEA SUNT PUR ȘI SIMPLU CUCERITE DE ALT IMPERIU. ORIENTUL MÎTLOCIU ESTE UN EXEMPLU CLASIC...

ORIENTUL MÎTLOCIU A FOST ÎN PERMANENȚĂ ÎNGHIȚIT DE CÂTE UN LEVIATAN SAU ALTUL... DE LA ASCENSIUNEA IMPERIULUI NEO-ASIRIAN DIN URMA CU APROAPE 3.000 DE ANI PÂNĂ LA PRĂBUȘIREA IMPERIULUI BRITANIC ȘI A CELUI FRANCEZ LA MÎTLOCUL SECOLULUI XX, ORIENTUL MÎTLOCIU A FOST SISTEMATIC ABSORBIT ȘI CONTROLAT DE O SUCCESIUNE DE IMPERII.

ÎN MOMENTUL ÎN CARE IMPERIUL BRITANIC ȘI CEL FRANCEZ S-AU PRĂBUȘIT ÎN CELE DIN URMĂ LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI XX, NUMEROASELE NAȚII CUCERITE DE ASIRIENI DISPĂRUSERĂ DE MULT.

ÎNTR-ADEVĂR, UNELE POPOARE DE ASTĂZI, PRECUM EVREII, ARMEȚII ȘI GEORGIEȚII, SE CONSIDERĂ URMAȘII POPOARELOR ANTICE DIN ORIENTUL MIIȚLOCIU. TOTUȘI, ACEȘTEA SUNT DOAR EXCEȚII CARE CONFIRMĂ REGULA.

ȘI CHIAȚ ȘI PREȚENȚIILE LOR SUNȚ ÎNȚRU CĂȚVA EXAGERATE. PRACTICIILE POLITICE, ECONOMICE ȘI SOCIALE ALE EVREILOR MODERȚI DATOREAZĂ MAI MULT IMPERIILOR CARE I-AU ABSORBIT VREME DE DOUĂ MILEȚII DECĂȚ REGATULUI ANTIC AL IUDEEI.

DACĂ REGELE DAVID AR APĂREA ÎNȚRU-O IEȘIVA ULȚRORTODOXĂ DIN IERUSALIMUL DE AZI, AR FI FOARȚE NEDUMERIT SĂ DESCOPERE CĂ NU AU NICI REGE, NICI TEMPLU ȘI AR FI UIMIT SĂ VADĂ OAMENI ÎMBRĂCĂȚI ASEMENEA NOBILILOR POLONEZI DIN SECOLUL AL XVIII-LEA, CARE VORBESC IDIOMUL GERMAN IDIȘ ȘI DISCUTĂ LA NEȘFĂRȘIT TEXTUL ARAMEEAN AL TALMUDULUI BABILONIAN.

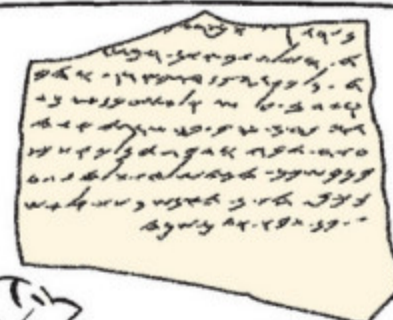
FIȚI AMABIL... ÎȚ CE DIREȚIE SE AFLĂ PALATUL REGAL, VĂ ROG...?

PE BUNE?

NORMAL! VECHILUL TESTAMENT, TALMUDUL ȘI MULȚE PRACTICI IUDAICE AU FOST TOATE DEZVOLTATE PE CĂȚD EVREII TRĂIAU ÎȚ DIVERSE IMPERII ȘI AU FOST ÎȚFLUENȚATE DE CULTURILE IMPERIALE.

ALFABETUL EBRAIC, ACUM 2.600 DE ANI

ALFABETUL EBRAIC, ÎȚ PREȚENT

DE EXEMPLU, EVREII AU RENUNȚAT LA SCRIEREA LOR EBRAICĂ ORIGINALĂ ȘI AU ADOPTAT SCRIEREA OFICIALĂ A IMPERIULUI ASIRIAN, PE CARE O MAI FOLOSESC ȘI AZI CA SĂ SCRIE SULURILE TOREI - ȘI ZIARELE.

* EXTRAS DIN DECLARAȚIA DE ÎȚDEPENDENȚĂ A ISRAELULUI, 1948.

IMPERIILE CUCERITOARE AU INFLUENȚAT CHIAR ȘI CREDINȚELE RELIGIOASE ALE EVREILOR. TORA NU AFIRMĂ NICĂIERI CĂ OAMENII AU UN SUFLET ETERN CARE CONTINUĂ SĂ TRĂIASCĂ DUPĂ MOARTE ȘI CARE ESTE RĂSPĂLĂTIT SAU PEDEPSIT ÎN VIAȚA DE APOI.

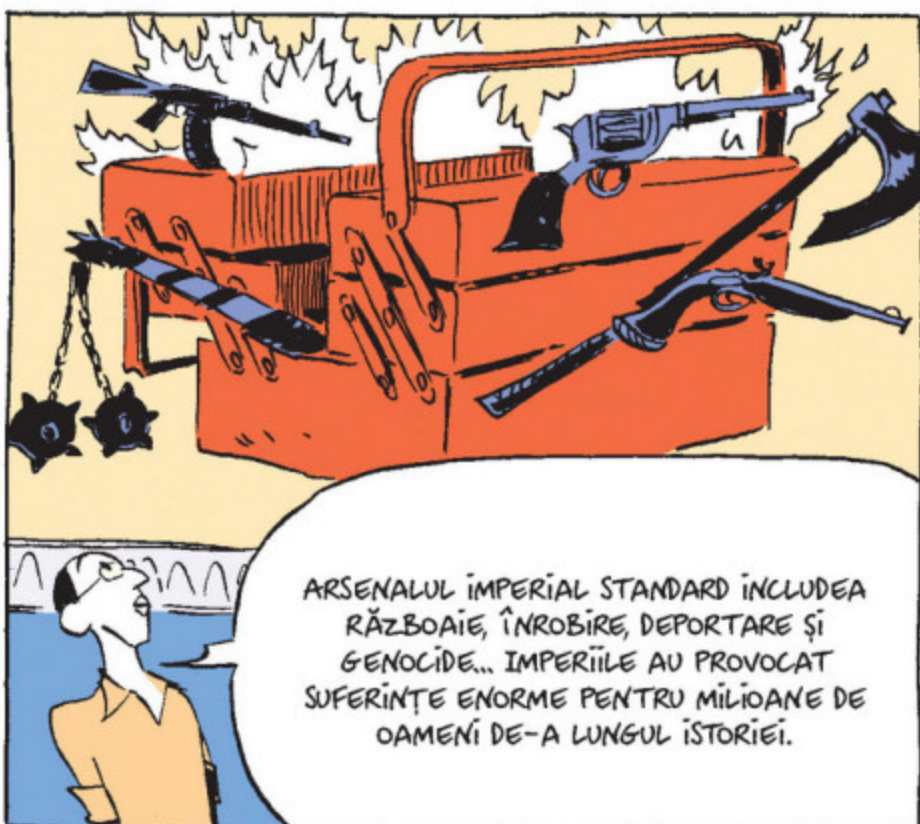

ASTA NU SE REGĂSEA ÎN IUDAISM PE VREMEA REGEȘII DAVID. ACESTE IDEI AU PĂTRUNS ÎN IUDAISM MULT MAI TÂRZIU, DINTR-O RELIGIE PERSANĂ, ZOROASTRISMUL, ȘI FILOSOFIA GRECĂ A LUI PLATON...

PE VREMEA CÂND EVREII TRĂIAU SUB STĂPÂNIREA PERSILOR ȘI A GRECILOR.

DAR, DESIGUR, CRITICILE ADUSE LUI LADY EMPIRE DE PUBLIC SUNT CU TOTUL DE ÎNȚELES. CLĂDIREA ȘI MENȚINEREA UNUI IMPERIU CER APROAPE ÎNTOTDEAUNA MASACRAREA CU CRUZIME A UNOR MARI POPULAȚII ȘI OPRIMAREA BRUTALĂ A SUPRAVIEȚUIȚORILOR.

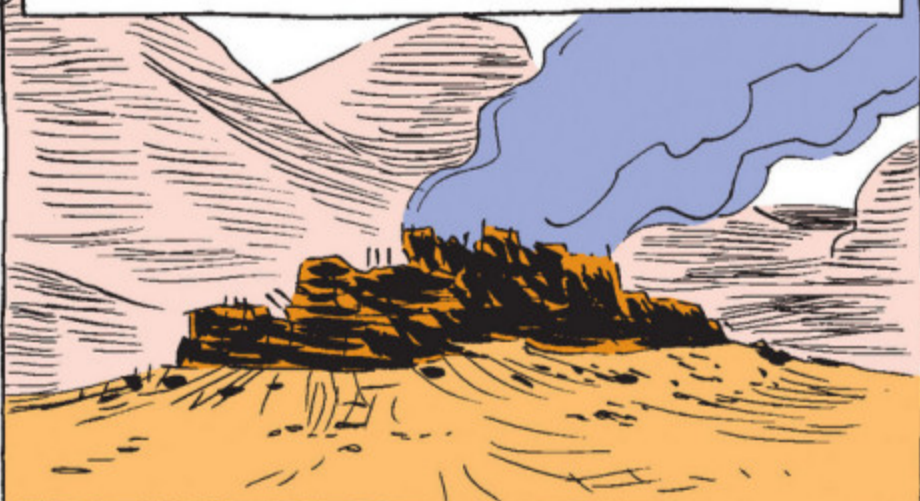
ARSENALUL IMPERIAL STANDARD ÎNCLUDEA RĂZBOAIE, ÎNROBIRE, DEPORTARE ȘI GENOCIDE... IMPERIILE AU PROVOCAT SUFERINȚE ENORME PENTRU MILIOANE DE OAMENI DE-A LUNGUL ISTORIEI.

CÂND ROMANII ÎNTÂMPINAU REZISTENȚĂ DIN PARTEA LOCALNICILOR, NU STĂTEAU MULT PE GÂNDURI... DEVASTAU TOT...

ANUL 83,
INVAZIA
SCOTIEI

MARTORII RĂMAȘI ÎN VIAȚĂ AI PRĂPĂDULUI IMPERIALIST ROMAN Î-AU NUMIT PE ROMANI „TÂLHARII LUMII”.

CĂPETENIA CALEDONIANĂ CALGACUS A SPUS CĂ „TAFULUI, MASACRULUI ȘI ROBIEI EI LE DAU NUMELE MÎNCINOS DE IMPERIU; PUSTIESC TOTUL ȘI NUMESC ASTA PACÉ”.

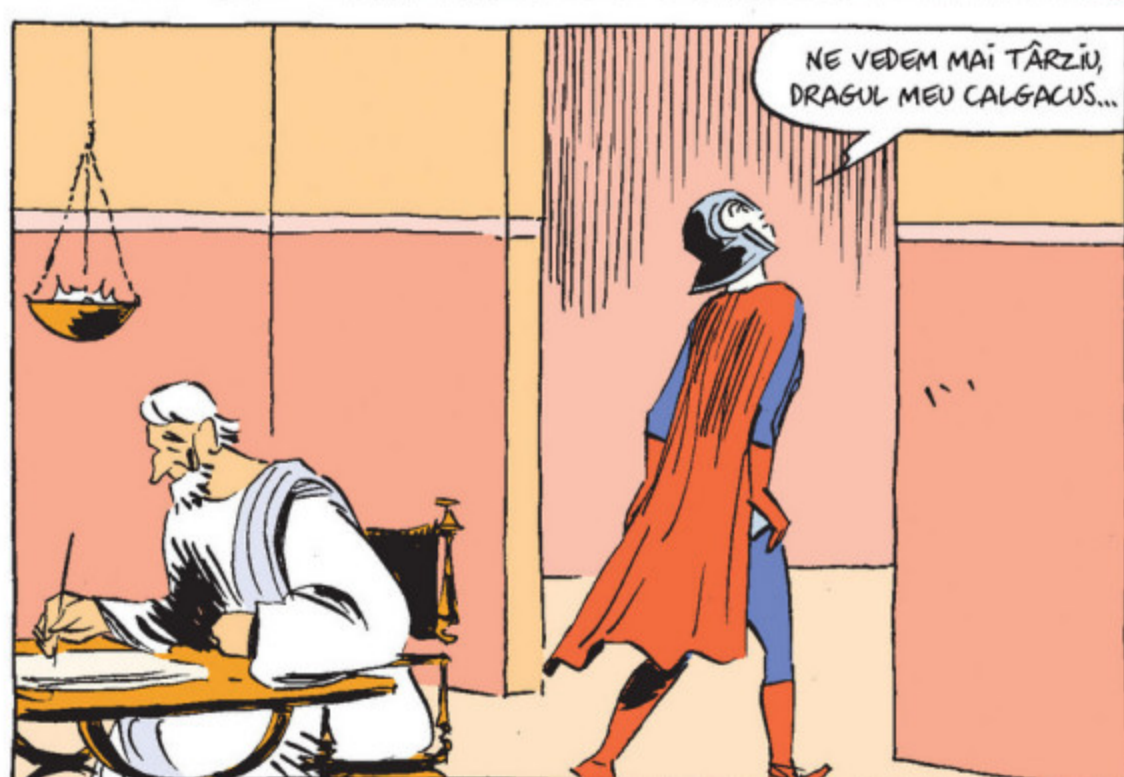
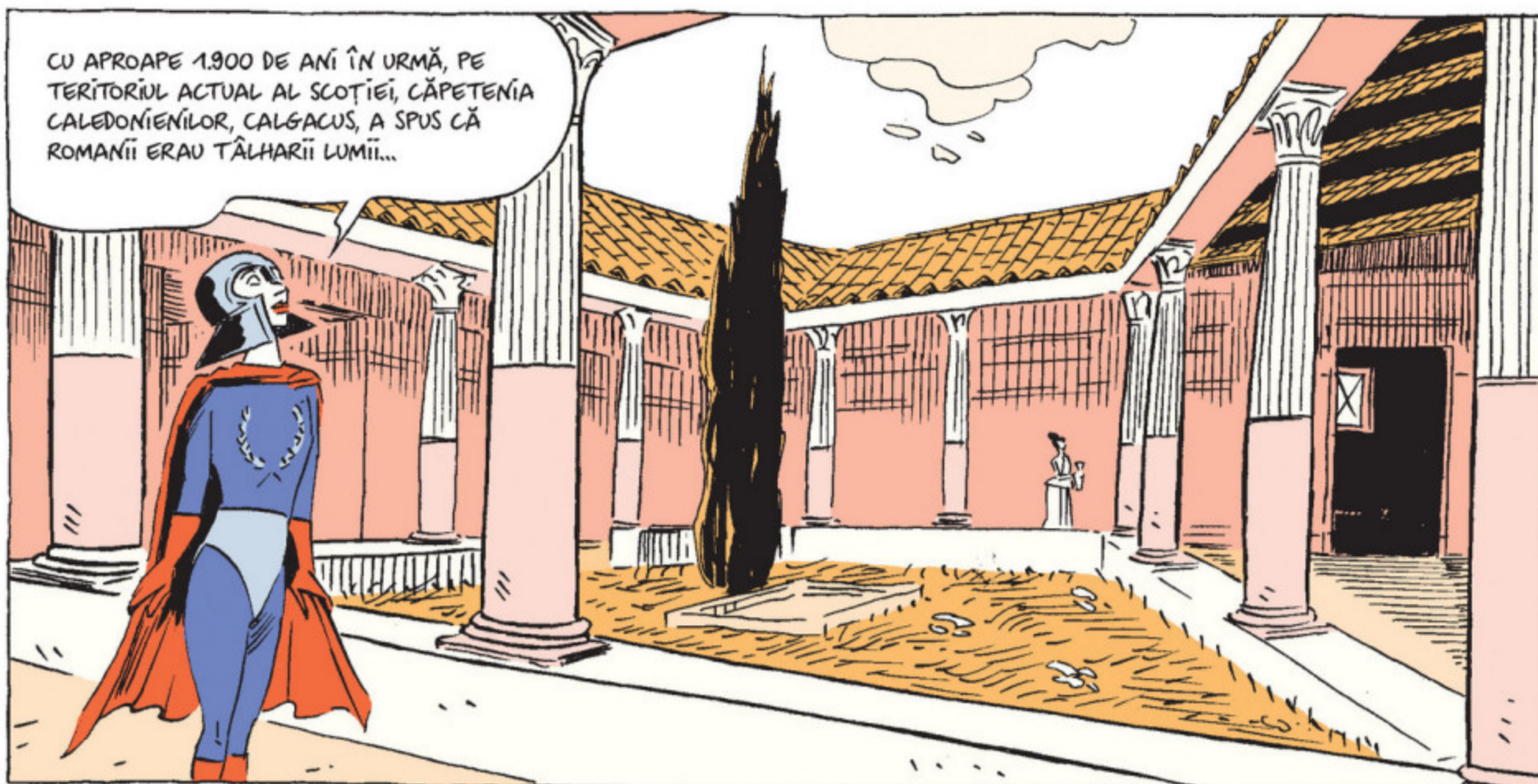

BUN, DECI ÎA SPUNE-MI, LADY EMPIRE...

TE CAM CONDMNĂ TOATE CHEȘTIILE ASTEA...

SIGUR, E ADEVĂRAT, N-O SĂ VĂ MINT, IMPERIILE SUNT DE OBICEI FOARTE BRUTALE. NICI N-AM PREȚINS VREODATĂ ALTCEVA. ACEST LUCRU NU ÎNSEAMNĂ TOTUȘI CĂ NU LASĂ NIMIC VALOROS POSTERITĂȚII.

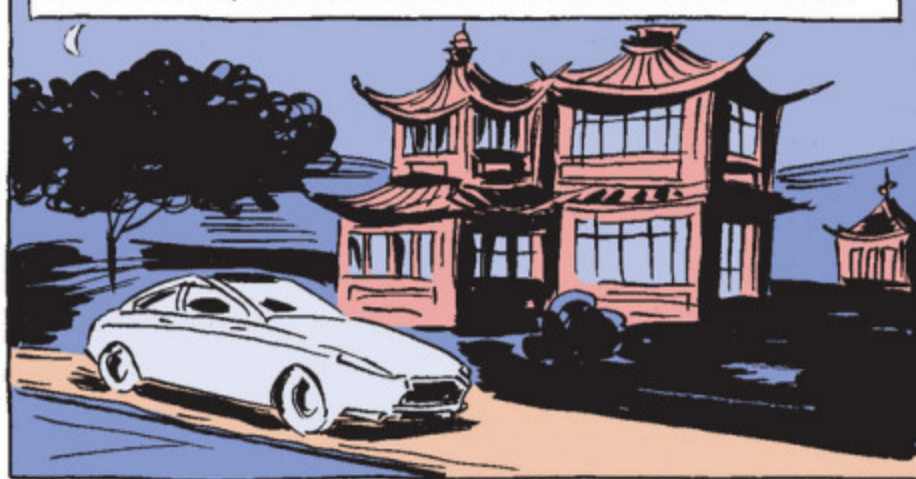

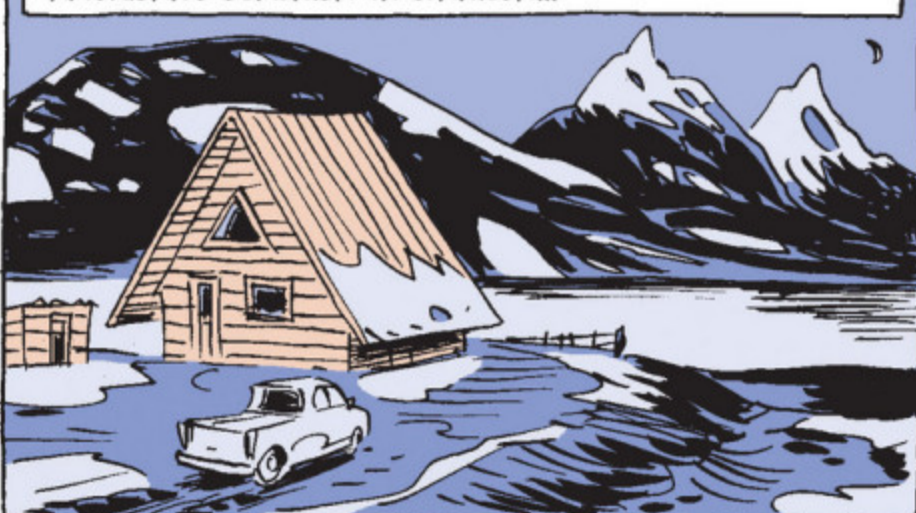
DE LA PREȘEDINȚI LA CEI MAI DE JOS CETĂȚENI, AZI CEI MAI MULȚI OAMENI GÂNDESC ȘI VISEAZĂ ÎN LIMBI IMPERIALE CARE LE-AU FOST ÎMPUSE STRĂMOȘILOR NOȘTRI CU FORȚA SABIEI.

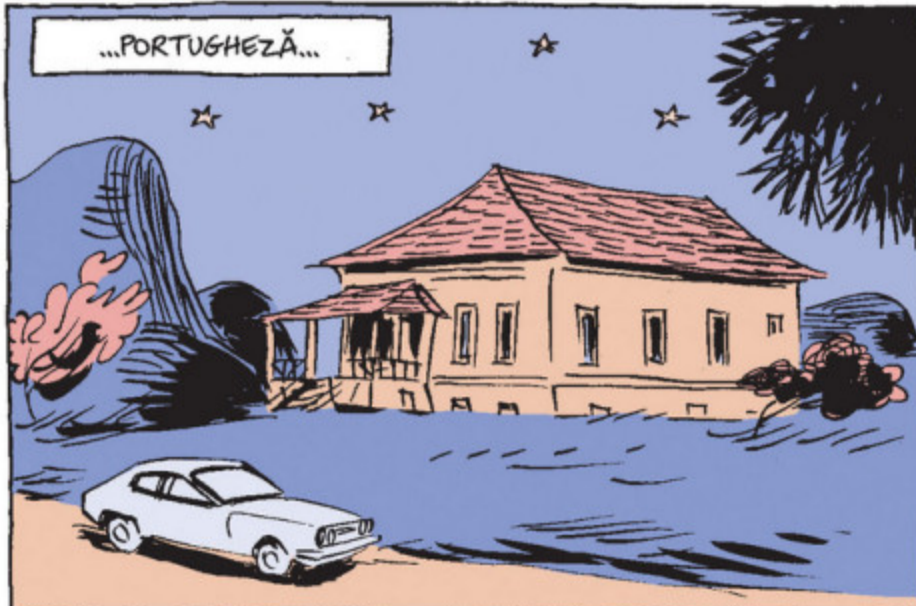
MAJORITATEA LOCUITORILOR ASIEI DE EST VORBESC ȘI VISEAZĂ ÎN DIALECTE CHINEZE DERIVATE ÎN ULTIMĂ INSTANȚĂ DIN LIMBA IMPERIULUI HAN, NU ÎN LIMBILE STRĂMOȘILOR LOR DE DINAINTE DE ASCENSIUNEA ACESTUI IMPERIU.

APROAPE TOȚI LOCUITORII CELOR DOUĂ CONTINENTE AMERICANE COMUNICĂ ÎN SPANIOLĂ...

...PORTUGHEZĂ...

...FRANCEZĂ...

...SAU ENGLEZĂ...

SUNT TOATE LIMBI IMPERIALE...

EGIPTENII ACTUALI SE CONSIDERĂ ARABI. VORBESC ȘI VISEAZĂ ÎN ARABĂ. DAR IMPERIUL ARAB A CUCERIT PRINTR-O VIOLENȚĂ ZDROBITOARE VENERABILA NAȚIE EGIPTEANĂ ÎN SECOLUL AL VII-LEA D.H.R., SİLINDU-Î PE MAJORITATEA EGIPTENILOR SĂ RENUNȚE LA LIMBA ȘI RELIGIA LOR ANTERIOARE...

ZULUȘII DIN AFRICA DE SUD SE CONSIDERĂ ZULUȘI, DEȘI MAJORITATEA SUNT DESCENDENȚII UNOR TRIBURI CARE AU LUPTAT ÎNȚIAL ÎMPOTRIVA ZULUȘILOR ȘI AU FOST SUPUSE DE ACEȘTIA ÎN CURSUL UNOR CAMPANII MILITARE SÂNGEROASE...

